

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 481/2018-29

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 13. septembra 2018 v senáte zloženom z predsedníčky Ludmily Gajdošíkovej, zo sudcu Miroslava Duriša a sudcu Ladislava Orosza (sudca spravodajca) predbežne prerokoval sťažnosť [REDAKČNÝ KROJ], zastúpenej Erben & Erben, advokátska kancelária, s. r. o., Mostová 2, Bratislava, v mene ktorej koná advokát JUDr. Juraj Erben, ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky v spojení s čl. 1 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a práva podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 4 Co 1/2016 zo 14. decembra 2016, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDAKČNÝ KROJ] o d m i e t a ako neprípustnú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 19. júna 2017 doručená sťažnosť [REDAKČNÝ KROJ] [REDAKČNÝ KROJ] (ďalej

len „sťažovateľka“), zastúpenej Erben & Erben, advokátska kancelária, s. r. o., Mostová 2, Bratislava, v mene ktorej koná advokát JUDr. Juraj Erben, ktorou namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 4 Co 1/2016 zo 14. decembra 2016 (ďalej aj „napadnutý rozsudok“).

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovateľka bola v procesnom postavení odporkyne účastníčkou konania vedeného Okresným súdom Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 8 C 4/2000, v ktorom navrhovatelia navrhovali určenie neplatnosti kúpnej zmluvy o predaji bytu a vzájomným protinávrhom sťažovateľka uplatňovala určenie neplatnosti dohody o vydaní obytného domu v časti jej bytu. V uvedenom konaní okresný súd rozhodol rozsudkom sp. zn. 8 C 4/2000 z 30. apríla 2015 tak, že návrh navrhovateľov zamietol a vzájomný návrh sťažovateľky taktiež zamietol. Na základe odvolania navrhovateľov i sťažovateľky vo veci krajský súd rozhodol rozsudkom sp. zn. 4 Co 1/2016 zo 14. decembra 2016 tak, že odvolaním napadnutý rozsudok okresného súdu potvrdil a náhradu trov odvolacieho konania účastníkom nepriznal.

V súčinnosti s okresným súdom ústavný súd zistil, že sťažovateľka podala 16. júna 2017 dovolanie proti napadnutému rozsudku krajského súdu, o ktorom rozhodol Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) uznesením sp. zn. 3 Cdo 227/2017 z 24. júla 2018 tak, že zrušil dovolaním napadnutý rozsudok krajského súdu v časti výroku, ktorým bol potvrdený výrok rozsudku okresného súdu zamietajúci vzájomný návrh sťažovateľky, a vec v rozsahu tohto zrušenia vrátil na ďalšie konanie krajskému súdu.

Sťažovateľka v sťažnosti okrem iného uvádza:

«Súd prvej inštancie uznesením z 20. 06. 2014 (č. l. 558) nepochopiteľne zmenu Vzájomného návrhu nepripustil, čo odôvodnil len jednou vetou a to, že „žalovaná podmienila zmenu Vzájomného návrhu vykonaním znaleckého dokazovania“.

Tým postupoval súd prvej inštancie v rozpore s § 95 ods. 2 OSP, keďže toto ustanovenie mu umožňuje nepripustiť zmenu žaloby len v prípade, ak by výsledky

doterajšieho konania neumožňovali ďalej konať aj o zmenenej žalobe. Súd prvej inštancie si tak nesprávne vyhodnotil obsah podania Sťažovateľky (Návrh na zmenu VN 1). Z obsahu tohto podania je zrejmé, že úmyslom Sťažovateľky bolo navrhnúť najskôr znalecké dokazovanie ohľadom špecifikácie jednotlivých bytov v Bytovom dome a určenie veľkosti spoluvlastníckych podielov na spoločných častiach a spoločných zariadeniach určených mechanizmom podľa § 5 ods. 1 písm. b) BytZ.

Sťažovateľka jednoznačne uviedla, že navrhuje znalecké dokazovanie a až v prípade, ak tento návrh súd prvej inštancie zamietne, navrhuje Sťažovateľka úpravu v zmysle Návrhu na zmenu VN 1.

Súd prvej inštancie však rozhodol o navrhovanej zmene Vzájomného návrhu ešte predtým ako vôbec rozhodol o návrhu na vykonanie znaleckého dokazovania. O návrhu na vykonanie znaleckého dokazovania pritom súd prvej inštancie ani v ďalšom priebehu konania procesné vôbec nerozhodol a nevyjadril sa k nemu ani v Rozsudku OS. Porušovateľ na túto procesnú vadu v Rozsudku KS 2 tiež nijako nereagoval, čo bolo ďalšou vadou Konania...

Uvedený postup je zarážajúcejší o to viac, ak súd prvej inštancie Sťažovateľku na úpravu petitu jej Vzájomného návrhu vyzval na pojednávaní konanom dňa 27. 03. 2014, rovnako ako Žalobcov súd vyzval na úpravu Žaloby. Tento postup okresného súdu je prekvapivý aj preto, že takúto zmenu nepriamo nariadil aj sám dovolací súd v Uznesení NS SR.

Vzhľadom na skutočnosť, že voči uzneseniam súdu prvej inštancie z 20. 06. 2014 a 25. 09. 2014 o nepripustení zmeny Vzájomného návrhu podľa § 95 ods. 2 OSP nebolo odvolanie prípustné, tento nesprávny procesný postup súdu prvej inštancie Sťažovateľka namietala až v Odvolaní.

Touto zásadnou odvolacou námietkou (procesnou vadou konania) sa Porušovateľ v Rozsudku KS Z nijako nezaoberal a to napriek tomu, že prvýkrát ju Sťažovateľka mohla namietat' až v odvolaní.

V dôsledku postupu súdu prvej inštancie i odvolacieho súdu však bolo Sťažovateľke v Konaní znemožnené realizovať jej procesné práva, ktoré majú slúžiť na obranu a ochranu jej práv, čo znamená porušenie práva na spravodlivý súdny proces. Sťažovateľke tak bolo znemožnené napr. predkladať a navrhovať dôkazy, ktoré by smerovali k preukázaniu jej

vlastníckeho práva k Bytu, resp. Bytovému domu, vyjadrovať sa k týmto dôkazom, zúčastňovať sa na úkonoch súdu s tým spojených (obhliadka nehnuteľnosti, účasť na pojednávaniach ohľadom tohto žalobného nároku, výsluch znalca vrátane práva klásť mu otázky, či podávať návrhy na doplnenie znaleckého posudku atď.).

Okrem toho, nevysporiadanie sa s touto odvolacou námietkou zakladá porušenie práva Sťažovateľky na riadne zdôvodnenie Rozsudku KS 2...

Sťažovateľka v súvislosti s výrokom Rozsudku KS 2 uvádza, že druhý výrok súdu prvej inštancie znie: „súd vzájomný návrh odporkyne 1 zo dňa 08. 11. 1994 zamietá“. V Rozsudku KS 2 sa ďalej na str. 11 uvádza, že súd prvej inštancie dňa 01. 04. 2015 pripustil v poradí tretí návrh na zmenu petitu Sťažovateľky z 20. 03. 2015 doplnený dňa 30. 03. 2015 (ďalej v texte aj „Návrh na zmenu VN 3“). Znenie tohto petitu na str. 11 Rozsudku KS 2 je však odlišné od znenia petitu schváleného súdom na pojednávaní konanom dňa 01. 04. 2015.

V skutočnosti teda mal druhý výrok Rozsudku OS obsahovať odkaz na deň pripustenia zmeny Vzájomného návrhu (t. j. na 01. 04. 2015), nakoľko je očividné, že súd prvej inštancie už vo veci samej nerozhodoval o pôvodnom Vzájomnom návrhu z 08. 11. 1994. Súd prvej inštancie ako aj odvolací súd pri potvrdení tohto výroku Rozsudku OS teda svojim nesprávnym procesným postupom rozhodli o žalobnom nároku Sťažovateľky, ktorý už od 01. 04. 2015 zjavne nebol predmetom Konania.

Sťažovateľka namieta aj nedostatky v právnom posúdení a odôvodnení Rozsudku KS 2 a to najmä pre absenciu zdôvodnenia kľúčových a pre meritum veci podstatných otázok. Jednou z nich bolo aj preukázanie naliehavého právneho záujmu na určení neplatnosti Dohody v časti týkajúcej sa Bytu, ktorý Sťažovateľka nadobudla Kúpnu zmluvou.

Odvolací súd k tejto otázke zaujal právny názor na str. 18 Rozsudku KS 2, avšak tento názor bol len doslovne prevzatý z Uznesenia NS SR (str. 10-11) bez prihliadnutia ku skutočnosti, že po vydaní tohto rozhodnutia dovolacieho súdu došlo k zmene petitu Vzájomného návrhu, ktorý súd prvej inštancie pripustil dňa 01. 04. 2015 (viď bod 3. 2 Sťažnosti). V dôsledku toho sa stal predmetom Konania aj nárok Sťažovateľky na určenie neplatnosti Dohody v časti o vydaní Bytu ako aj neplatnosti nadväzujúcich kúpnych zmlúv uzavretých medzi Pôvodným žalobcom a Žalobcami v časti o prevode vlastníctva Bytu.

Sťažovateľka sa teda z napadnutého Rozsudku KS 2 vôbec nedozvedela, prečo si aj po zmene petitu jej Vzájomného návrhu odvolací súd prekvapivo len osvojil (resp. doslovne prevzal) odôvodnenie z Uznesenia NS SR, hoci medzičasom už došlo k zmene/rozšíreniu Vzájomného návrhu o neplatnosť ďalších na Dohodu nadväzujúcich kúpnych zmlúv. Naliehavý právny záujem podľa Sťažovateľky by v tomto prípade s ohľadom na dikciu § 34 ods. 2 KatZ bol daný, nakoľko výrokom rozsudku v zmysle Vzájomného návrhu by boli dotknuté aj následné právne úkony, čím by sa vytvoril aj pre príslušný okresný úrad podklad pre spätný zápis vlastníckych vzťahov.

Odôvodnenie neexistencie naliehavého právneho záujmu Sťažovateľky v Rozsudku KS 2 neobstojí ani v tom smere, že odvolací súd už v Rozsudku KS 1 naliehavý právny záujem na určení neplatnosti Dohody v časti mal za preukázaný a platnosť Kúpnej zmluvy i Dohody meritórne preskúmal. V napadnutom Rozsudku KS však v tejto otázke zaujal bez náležitého zdôvodnenia opačné stanovisko, keď len mechanicky a scholastický prevzal niektoré časti z Uznesenia NS SR bez zohľadnenia všetkých súvislostí. To znamená, že Porušovateľ nereflektoval na následnú zmenu procesného stavu konania (zmena petitu Vzájomného návrhu) a nevysporiadal sa ani s relevantnou judikatúrou NS SR znejúcou v prospech Sťažovateľky (viď judikáty v tejto časti Sťažnosti). Tým odvolací súd porušil procesné práva Sťažovateľky na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia... ako aj princíp právnej istoty...

Z dôvodov uvedených vyššie, podporených aj judikatúrou ÚS SR, ESLP i NS SR bolo v Konaní porušené právo Sťažovateľky na súdnu ochranu (čl. 46 ods. 1 Ústavy SR) a spravodlivý súdny proces (čl. 6 ods. 1 Dohovoru ako aj čl. 36 ods. 1 Listiny) v príčinnej súvislosti s právom vlastníť a pokojne užívať majetok, t. j. nadobudnutý Byt so spoluvlastníckym podielom na Bytovom dome (čl. 20 ods. 1 a čl. 1 Dodatočného protokolu k Dohovoru).

Porušovateľ teda vydaním napadnutého Rozsudku KS 2 de facto ponechal v platnosti dve protichodné, vzájomne sa vylučujúce vlastnícke práva:

- vlastnícke právo Žalobcov k celému Bytovému domu, a*
- vlastnícke právo Sťažovateľky k Bytu nachádzajúcim sa v Bytovom dome.*

Svojim rozhodnutím teda konajúce súdy neodstránili spornosť práva a právnu neistotu Sťažovateľky, hoci tento stav bolo možné definitívnym meritórnym rozhodnutím odstrániť.

Za 23 rokov Sťažovateľka v Konaní jasne preukázala všetky skutkové okolnosti vedúce k jej vlastníckemu právu k Bytu, potvrdenému opakovane aj štátnymi orgánmi. Zároveň Sťažovateľka poukázala aj na neochotu Žalobcov tento právny i skutkový stav rešpektovať a argumentačne vysvetlila, že práve Vzájomný návrh je procesné vhodným nástrojom, ktorý spor vyrieši a odstráni právnu neistotu. Žalobcom sa nepodarilo preukázať opak. Všetky nimi navrhované dôkazy o nezákonnosti Kúpnej zmluvy boli vyvrátené (napr. znaleckým dokazovaním ohľadom spochybnenia podpisu riaditeľky [REDAKOVANÉ], ktorá Kúpnu zmluvu za predávajúceho podpísala).

Z uvedeného vyplýva, že reštituent nikdy nemohol mať legitímnu nádej na vrátenie celého Bytového domu, keďže ešte pred účinnosťou zákona č. 87/1991 Zb. o mimosúdnych rehabilitáciách bývalý [REDAKOVANÉ] na Sťažovateľku riadne a v súlade so zákonom previedol vlastníctvo k Bytu s príslušným spoluvlastníckym podielom na Bytovom dome.»

Na základe tejto sťažostnej argumentácie sťažovateľka navrhuje ústavnému súdu, aby po prijatí jej sťažnosti na ďalšie konanie vydal tento nález:

„I. Základné právo [REDAKOVANÉ] na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR v spojení s čl. 1 ods. 1, čl. 20 ods. 1 Ústavy SR a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a čl. 1 Dodatkového protokolu k tomuto Dohovoru boli postupom a rozhodnutím Krajského súdu v Bratislave spis. zn. 4 Co 1/2016 zo dňa 16. 12. 2016 porušené.

II. Rozsudok Krajského súdu v Bratislave spis. zn. 4 Co 1/2016 zo dňa 16. 12. 2016 sa zrušuje a vec sa vracia Krajskému súdu v Bratislave na ďalšie konanie.

III. Krajský súd v Bratislave je povinný uhradiť Sťažovateľke náhradu trov konania spočívajúcich v trovách právneho zastúpenia vo výške 374,81 € vrátane DPH (za 2 úkony právnej služby [prevzatie a príprava zastúpenia + podanie Sťažnosti] po 147,33 € + 2x režijný paušál vo výške 8,84 € + 20 % DPH vo výške 62,47 €) podľa § 1 ods. 3, § 11 ods. 3,

§ 13a ods. 1 písm. a) a c), § 16 ods. 3 a § 18 ods. 3 vyhlášky č. 655/2004 Z. z. v platnom znení na účet jej právneho zástupcu... v lehote 2 mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

V nadväznosti na skutočnosť že sťažovateľka namieta porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ku ktorému malo dôjsť v súdnom konaní, ktoré ešte nie je právoplatne skončené ústavný súd poukazuje na svoju doterajšiu judikatúru, v zmysle ktorej zásadne nazerá na právo na súdnu ochranu ako na právo „výsledkové“, to znamená, musí mu zodpovedať proces ako celok, a skutočnosť, či napadnuté konanie ako celok bude spravodlivé, závisí od pokračujúceho konania a rozhodnutia všeobecných súdov (m. m.

III. ÚS 33/04, IV. ÚS 163/05, II. ÚS 307/06, II. ÚS 155/08). V tejto súvislosti ústavný súd vo svojej ustálenej judikatúre opakovane zdôrazňuje, že predpokladom na záver o porušení základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je také pochybenie všeobecného súdu, ktoré už nie je napravitel'né alebo odstránitel'né ďalšou činnosťou všeobecného súdu, resp. využitím procesných prostriedkov poskytnutých účastníkom konania platným a účinným procesným kódexom (m. m. I. ÚS 148/03, III. ÚS 355/05, II. ÚS 307/06).

Aj z ďalšej judikatúry ústavného súdu (napr. I. ÚS 79/03, I. ÚS 236/03) obdobne ako z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (napr. Komanický c. Slovenská republika, rozsudok zo 4. 6. 2002) vyplýva, že ústavný súd a Európsky súd pre ľudské práva overujú, či konanie posudzované ako celok bolo spravodlivé v zmysle čl. 46 až čl. 50 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 dohovoru.

V spojitosti s tým ústavný súd zastáva názor, že namietaný postup krajského súdu by mohol zakladať porušenie označených práv sťažovateľky len v prípade, ak by bol spojený s konkrétnym relevantným nepriaznivým dôsledkom pre ňu, ktorý by bol týmto postupom spôsobený, pričom by sa tento negatívny dôsledok musel zároveň vzťahovať na výsledok konania a nebolo by ho možné korigovať v ďalšom procesnom postupe, prípadne v opravných konaniach.

Podľa § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť nie je prípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal opravné prostriedky alebo iné právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov.

Sťažovateľka v podstatnom namieta, že k porušeniu ňou označených práv došlo nesprávnym právnym posúdením existencie naliehavého právneho záujmu k ňou navrhovanému určeniu, ako aj nedostatočným odôvodnením napadnutého rozsudku krajského súdu.

Aplikujúc skôr uvedené právne názory na vec sťažovateľky, ústavný súd upriamuje pozornosť na skutočnosť, že sťažnosť bola podaná zároveň s dovolaním, ktorému dovolací súd vyhovel. V súčasnosti sa tak konanie nachádza v procesnej situácii, keď najvyšší súd ako súd dovolací zrušil sťažnosťou napadnutý rozsudok krajského súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Krajský súd teda bude pokračovať v konaní o odvolaní proti výroku rozsudku okresného súdu o zamietnutí vzájomného návrhu sťažovateľky. Je nepochybné, že v takejto procesnej situácii má sťažovateľka k dispozícii všetky procesné oprávnenia účastníka odvolacieho konania, ktoré bude môcť podľa svojho presvedčenia uplatňovať v pokračujúcom konaní, vrátane možnosti uplatňovať svoju opozitnú argumentáciu uplatnenú pre ústavným súdom. Zároveň petitom sťažnosti vymedzený predmet súdneho prieskumu ústavným súdom odpadol jeho zrušením v dovolacom konaní a napadnuté konanie nie je právoplatne skončené, čo je predpokladom prípustnosti prípadnej sťažnosti adresovanej ústavnému súdu.

Za daných okolností ústavný súd konštatuje, že sťažnosť mu bola doručená predčasne (ešte pred rozhodnutím dovolacieho súdu), pričom ani v čase predbežného prerokovania sťažnosti nie je predmetné súdne konanie právoplatne skončené a sťažovateľka má k dispozícii celý rad právnych prostriedkov ochrany svojich práv, ktoré môže uplatňovať v konaní pred všeobecnými súdmi, čo zakladá dôvod na odmietnutie sťažnosti podľa § 25 ods. 2 (v spojení s § 53 ods. 1) zákona o ústavnom súde ako neprípustnej. Ústavný súd preto rozhodol tak, ako je uvedené vo výroku tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 13. septembra 2018